

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-019-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Муродзода Фирӯза Рузибой дар мавзӯи «Тавсифи ҳуқуқии ҷиноятӣ ва криминологии муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 - Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ)

1. Таҳқиқоти диссертатсионии Муродзода Ф.Р. фарогирандаи ҷанбаҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалии тавсифи ҳуқуқии ҷиноятӣ ва криминологии муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо буда, дар замони ҳозира дар баробари муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропӣ, инчунин мушкилоти муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо ва пайдоиши намудҳои нави он нигарониқунанда мебошад. Дар рафти таҳқиқоти диссертатсионӣ бо мақсади муайян намудани вазъи ҷинояткорӣ ва мусодираи маводи нашъадор, инчунин прекурсорҳо дар ҷумҳурӣ ва берун аз он, истифода аз амалия, дар динамика тамоюли афзоиш ва коҳишро нишон дода шудааст. Ҳангоми баҳогузорӣ кардани вазъи ҷинояткорӣ марбут ба маводи нашъадор, албатта вазъи маводи нашъадор дар Ҷумҳурии Исломи Афғонистон омӯхта мешавад, чунки вазъи маводи муҳаддир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ин давлате, ки ҳаҷми зиёди маводи нашъаовар дар он ҷо истеҳсол мешавад, вобастагӣ дорад. Вазъи тағйирёбандаи ҷаҳони имрӯза ва хусусияти устувор пайдо намудани зуҳуроти хатарноки замони муосир, аз ҷумла терроризму экстремизм, хариду фурӯши силоҳ, гардиши ғайриқонунии маводи муҳаддир, киберҷиноятҳо ва дигар ҷиноятҳои фаромиллӣ башариятро ба ташвиш овардааст.

Ба зудӣ паҳн шудани воситаҳои нашъадор, навъҳои нави моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо дар миқёси ҷаҳон дар даҳсолаи охир дар ҳақиқат барои сокинони кишварҳои дунё хатари ҷиддӣ эҷод намуд.

Бинобар ин, таҳқиқоти кори илмӣ бо мақсади дақиқ, пурра ва ҳамаҷаҳона таҳқиқ намудани масъалаҳои марбут ба муомилоти

ғайриқонунии прекурсорҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, истифодаи таҷриба ва қонунгузори кишварҳои хориҷӣ вобаста ба тарзу усулҳои мусодира, мубориза бар зидди ин падидаи номатлуб, ба ҷавобгарӣ кашидан ва ғайра мавриди таҳлил ва баҳогузорӣ қарор дода шудааст. Таҳқиқоти мазкур барои муайян намудани вазъи муомолоти ғайриқонунии прекурсор истифода аз методи муқоисавӣ-ҳуқуқӣ давраи то даҳ солро дар бар гирифта, дар он мусодираи прекурсорҳо аз муомилоти ғайриқонунӣ дар солҳои 2012-2021 нишон дода шудааст.

Аз лаҳзаи қабули Кодекси ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон то ҳол мавзӯи тавсифи ҳуқуқии ҷиноятӣ ва криминологии муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо дар Тоҷикистон мавриди таҳқиқоти илмӣ қарор дода нашуда, ба вазъи ҷинояткорӣ дар самти муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо дар дохил ва хориҷи кишвар, дар бораи шахсияти ҷинояткор, сабабҳо ва шароитҳои мусоидаткунанда, пешгирии муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо, омӯзиши маълумоти оморӣ маъмуриву ҷиноятӣ ва таҷрибаи судӣ вобаста ба мавзӯи номбурда, диққати махсус дода нашудааст.

Қобили қайд аст, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон айни замон 31 номгӯи прекурсорҳо дар Рӯйхати миллии воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо ҳамроҳ шуда, муомилоти он зери назорати қатъӣ қарор дорад. Аз миқдори умумии прекурсорҳое, ки дар Афғонистон мусодира шудаанд, то айни замон ягон ҳолати ошқори қочоқи прекурсорҳо тариқи сарҳади Тоҷикистон ба Ҷумҳурии Исломи Афғонистон ба қайд гирифта нашудааст. Дар самти аз муомилоти қонунӣ ба ғайриқонунӣ нагузаштани прекурсорҳо муқовимат пурзӯр карда шудааст. Чунки нашъачаллобон истифода аз ҳама имкониятҳо метавонанд маводи нашъадорро аз Афғонистон тариқи қочоқ ба Тоҷикистон интиқол дода, прекурсорҳоро бо мақсади ба Афғонистон интиқол додан ба даст биёранд, зеро онҳо медонанд, ки бо ёрии прекурсор маводи нашъадор истехсол карда мешавад.

Таҳлили вазъи гардиши ғайриқонунии маводи мухаддир дар Афғонистон ва дигар давлатҳои бо он ҳамсарҳад нишон медиҳад, ки бо мақсади истеҳсол ва тайёр кардани алалхусус воситаи нашъадори героин ва моддаи психотропии метамфетамин, прекурсорҳо дар ҳаҷми зиёд тариқи қочоқ ба Афғонистон ворид мешаванд. Ҳамзамон, қисми зиёди метамфетамин дар он кишвар бо истифода аз эфедра истеҳсол карда шудааст. Яъне ба сифати прекурсор гиёҳи худрӯи эфедраро нашъачаллобони афғон барои истеҳсоли метамфетамин васеъ истифода бурда истодаанд. Чунин намуди прекурсор бо номи гиёҳи эфедра дар баландкӯҳҳои Тоҷикистон низ мерӯяд, ки зери назорати қатъӣ қарор дорад. Таҳлили вазъи ноором дар самти муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо нишон медиҳад, ки сол ба сол он шаклҳои гуногуни ҷинояткориҳои трансмиллиро дар бар мегирад. Бинобар шиддат гирифтани ҷиноятҳои фаромилӣ, аз ҷумла муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо зарурати боз ҳам пурзӯр намудани муқовиматро ба миён овард. Дар Тоҷикистон мисли дигар давлатҳои Осиёи Марказӣ бештар кислотаи сулфат ва хлорид мусодира шудааст. Ба ғайр аз ин, муаллиф ба мусодираи ангидриди кислотаи атсетат, ки он прекурсори калидӣ барои истеҳсоли воситаи нашъадори героин ба ҳисоб меравад, низ таваҷҷуҳ зоҳир кардааст.

Аз ин рӯ, таҳқиқоти ба анҷом расонидаи Муродзода Ф.Р. маҳз ба ҳамин масъала, ки дар шароити имрӯза мавзуи хеле муҳим мебошад, бахшида шудааст.

Мубрамии мавзӯ аз таҳлили маълумоти омӯрӣ оид ба вазъи ҷинояткорӣ ва мусодираи ғайриқонунии прекурсорҳо дар дохил ва хориҷи кишвар, дар бораи шахсияти ҷинояткор, сабабҳо ва шароитҳои мусоидаткунанда, пешгирии муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо, истифода аз амалияи судӣ ва таҷрибаи ИДМ вобаста ба мавзуи таҳқиқшаванда, иборат мебошад. Ҳамзамон, таҳқиқоти диссертатсионии муаллиф аз маълумоти Маркази минтақавии Ҳамоҳангсозии иттилоотии

Осиёи Марказӣ оид ба мубориза бо муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо, маълумоти Кумитаи байналмилалии назорати маводи нашъаовар, Шарҳи вазъи вобаста ба маводи нашъаовар дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, маълумоти омӯрӣ вобаста ба ҷиноятҳои гардиши ғайриқонунии воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропӣ дар ҚТ, хулосаҳо, омӯзиши маводҳои парвандаҳои ҷиноятӣ ва пурсиши сотсиологӣи кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, ки дар самти муомилоти ғайриқонунии маводи нашъадор муборизабаранда мебошанд, инчунин маълумоти Сармаркази иттилоотӣ-таҳлилии ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба ҷиноят, машварати мутахассисони соҳаи химия иборат мебошад.

Диссертант мушкилоте, ки дар натиҷаи муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо ба миён меояд, ошкор намуда, пешниҳодҳо ва тавсияҳои мушаххаси илман асоснокро ироа менамояд.

Мавзуи таҳқиқшаванда дар амалия ва назария гарчанде дар баробари муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропӣ на ҳама вақт ҳамчун мушкилоти глобалӣ ҳисобида шавад ҳам, лекин бе прекурсор воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропии синтетикӣ ва нимсинтетикӣ истехсол карда намешавад. Бинобар ин, муомилоти ғайриқонунии прекурсор низ ба ҷиноятҳои фаромиллӣ дохил мешавад.

Гуфтаҳои боло аз он шаҳодат медиҳад, ки мавзуи мазкур саривақтӣ будани таҳқиқоти диссертатсионии унвонҷӯро исбот менамоянд.

2. Диссертатсия таҳқиқоти илмӣ анҷомёфта буда, аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Натиҷа, нуктаҳои навгонӣ ва илмӣ барои ҷимоя пешниҳодшуда метавонанд дар назария, такмили қонунгузорӣ, бартараф намудани мушкилоти таҷрибаи судӣ дар ин самт ва раванди таълим ба таври фаррох истифода шаванд, ки онҳо саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Бинобар ин, қайд намудан имконпазир аст, ки диссертатсия ба талаботи банди 31 ва 33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии

Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ шудааст, мутобиқат мекунад.

3. Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) мувофиқ буда, ба Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-019, ки мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ҳуқуқи қабули диссертатсияҳоро барои ҳимоя дорад, пешниҳод шудааст.

4. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 12 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 1 дастурамали методӣ ба таъб расонида шуда, фарогирандаи мазмун ва моҳияти диссертатсия мебошанд. Теъдоди маводи ҷопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ гардидааст, мувофиқ мебошад.

5. Дар таҳқиқоти диссертатсионии Муродзода Ф.Р. ҳамаи сарчашмаҳои истифодашуда бо ишора ба муаллиф ё маъхаз тавассути иқтибос ба расмӣ дароварда шудаанд, ки аз риоя шудани банди 37 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ шаҳодат медиҳад.

6. Дар рисолаи илмӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои пешниҳоднамудаи Муродзода Фирӯза Рузибой маълумоти ғайрисиҳеҳ дида намешавад.

Банди 61-и Низомномаи Шӯрои диссертатсиониро, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ гардидааст, ба роҳбарӣ гирифта, комиссия пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Муродзода Фирӯза Рузибой дар мавзӯи «Тавсифи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминологии муомилоти ғайриқонунии прекурсорҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 - Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) ба Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-019 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон пешниҳод шудааст, барои ҳимоя қабул карда шавад.

2. Муқарризони расмӣ аз рӯйи диссертатсия шахсони зерин таъин карда шаванд:

– **Абдуҳамитов Валиҷон Абдуҳалимович** - доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ Донишгоҳи славянии Россия-Тоҷикистон

– **Зокирзода Зафар Хайрулло** - номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсенти кафедраи ҳуқуқ ва методикаи таълими онӣ факултети таърих ва ҳуқуқи Донишқадаи омӯзгории Тоҷикистон дар ноҳияи Рашт.

3. Ба ҳайси муассисаи пешбар - Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон таъин карда шавад.

4. Барои нашри эълон оид ба ҳимояи минбаъда ва ҷойгир намудани автореферат дар сомонаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис иҷозат дода шавад.

Раиси комиссия:

доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор,
аъзои Шӯрои диссертатсионӣ

У.А.Азиззода

Аъзои комиссия:

доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор,
аъзои Шӯрои диссертатсионӣ

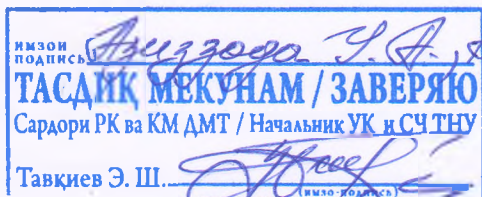

А.К. Назаров

Аъзои комиссия:

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

А.Чалолов

Азиззода У.А., Назаров А.К., Чалолов А.